

REFLEX på Koglen

- Evalueringsrapport vedrørende det kognitive behandlingsprogram,
REFLEX på den sikrede institution Koglen

Det kognitive behandlingsprogram, REFLEX på Koglen

©CFK • Folkesundhed og Kvalitetsudvikling, Region Midtjylland, 2013

URL: <http://www.cfk.rm.dk/>

Emneord: Kognitiv behandlingsprogram, unge, sikrede institutioner, vredeshåndtering, REFLEX

Sprog: Dansk

Udgivet af: CFK • Folkesundhed og Kvalitetsudvikling, januar 2013

Design: CFK • Folkesundhed og Kvalitetsudvikling, Region Midtjylland

Udført af:

Konsulent

Camilla Bak Kristensen

CFK • Folkesundhed og Kvalitetsudvikling

Børn & Unge

Tlf. 7841 4086

E-mail: camilla.kristensen@rm.dk

Publikationen kan frit refereres med tydelig kildeangivelse

For yderligere oplysninger rettes henvendelse til:

CFK • Folkesundhed og Kvalitetsudvikling

Olof Palmes Allé 15

8200 Aarhus N

Hjemmeside: www.cfk.rm.dk

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING	1
SAMMENFATNING	1
DOKUMENTATION AF REFLEX-FORLØB	5
DE UNGES UDBYTTTE AF REFLEX	6
ANVENDELSE AF FÆRDIGHEDER	12
ANBEFALING AF REFLEX	16
TIDEN EFTER REFLEX	17
ANALYSE AF DE UNGES UDVIKLING	19
DET GODE FORLØB	29
BILAG 1. SPØRGESKEMA TIL INSTRUKTØRER	34
BILAG 2. SPØRGESKEMA TIL DE UNGE	36

Indledning

I forbindelse med SATS-puljeaftalen i 2010 har den sikrede døgninstitution Koglen fået bevilget penge til implementering og vedligeholdelse af det kognitive behandlingsprogram, REFLEX. Intentionen og målet med REFLEX-programmet er bl.a. at øge de unges bevidsthed om de situationer, der fører frem til vrede og at forbedre de unges teknikker til at håndtere vreden.

I forlængelse af implementeringen af REFLEX har Koglen efterspurgt en evaluering af det kognitive program. Koglen har bedt CFK – Folkesundhed og Kvalitetsudvikling udføre evalueringen.

Første del af rapporten indeholder dokumentation for gennemførelsen af REFLEX-forløb på Koglen indtil ultimo 2012 med udgangspunkt i to spørgeskemaer. Det ene skema er udarbejdet af Erno Larsen¹, som har stået for vejledning og uddannelse af instruktører på Koglen. Spørgeskemaet henvender sig til de unge og handler om deres opfattelse og udbytte af det kursus, de netop har gennemgået. Det andet skema er udarbejdet af CFK i samarbejde med Koglen, og henvender sig til instruktørerne vedr. den unges deltagelse i kurset og kursets art.

Anden del af denne rapport indeholder analyser af de unges udvikling i forhold til adfærdsproblemer, kammeratskabsproblemer, hyperaktivitet, prosocial adfærd og emotionelle problemer. Analysen inddrager data indsamlet via det sociale indikatorprogram SIP-sikret. Analysen har til formål at belyse, hvordan de unge, der har deltaget i et REFLEX-kursus på Koglen, har udviklet sig på de pågældende indikatorer i forhold til de unge, der ikke har deltaget i et REFLEX-kursus. Derudover er sigtet med analysen at undersøge, om der er bestemte unge, der profiterer mere af REFLEX end andre og ad den vej udpege det gode forløb. Grundet det begrænsede antal unge, der har deltaget i REFLEX og som samtidigt har udfyldt SIP-skemaer, kan der dog ikke foretages valide statistiske tests og en generalisering af resultaterne i analyseafsnittet skal foretages varsomt.

Sammenfatning

Der er 43 unge, der har gennemgået et REFLEX-forløb på Koglen i perioden fra implementeringen af programmet ultimo 2010 til ultimo 2012. Igennem REFLEX har de unge har gennemgået undervisning i vredeshåndtering i 18 timer, fordelt på 9 gange.

---

¹ Erno Larsen ejer konsulentfirmaet ernolarsen.dk og har mange års erfaring med kognitiv træning af indsatte i danske fængsler og uddannelse af personale i forbindelse med kognitiv træning. Derudover har Erno Larsen et indgående kendskab til voksne og unge med ADHD.

For hovedparten af de unge er utilstrækkelig vredeskontrol hovedårsagen til deres deltagelse i REFLEX.

Der er afholdt i alt 22 REFLEX-forløb, hvor der har været 1-4 deltagere i hvert forløb. De fleste af disse forløb har været individuelle forløb. Der er dog stadig 12 af forløbene, hvor der har været flere deltagere.

De unge er meget positive omkring REFLEX, og hele 96 % af de unge synes, at kurset var særdeles eller meget godt. Derudover er det også alle de unge, der har gennemgået kurset, som vil anbefale andre at tage kurset. De unge er ligeledes meget positive overfor instruktøren og hans evne til at gennemføre kurset. De unge, der har deltaget i REFLEX i 2011, er generelt mere positive end de unge, der har gennemført kurset i 2012.

75 % af de unge tilkendegiver, at kurset har hjulpet dem særdeles eller meget med at tænke sig igennem problemer. Det er det område, som de unge synes, kurset har hjulpet mest med. I 2011 var der en stor del af de unge, som syntes, at REFLEX har hjulpet dem med vredeskontrol, denne andel er faldet lidt i 2012.

De parametre, de unge synes, at kurset har hjulpet dem mindst med, er at skabe et bedre forhold til familie og andre. Det kan eventuelt skyldes, at de unge på en sikret institution ikke har daglig omgang og kontakt til deres familie og venner uden for institutionen, og derfor ikke har mærket en gevinst af REFLEX i forhold til disse relationer.

De teknikker, der er fokus på i REFLEX-programmet, er bl.a. afslapningsteknikker. Hovedparten af de unge angiver, at de bruger de teknikker, som de har lært, oftere nu end de gjorde inden kurset.

Derudover er der 8 ud af 10 af de unge, der angiver, at de oftere forbereder sig på vanskelige situationer nu, end de gjorde før deltagelsen i REFLEX. 74 % af de unge mener selv, at de er mindre aggressive efter, de har gennemgået REFLEX-programmet.

Ved indskrivning på institutionen er de unges sociale og psykiske trivsel blevet vurderet ud fra SDQ-spørgsmål² udfyldt af den unge selv og af den unges kontaktperson. De unge, der deltager i REFLEX, adskiller sig ikke signifikant fra de øvrige unge på Koglen i forhold til emotionelle problemer, adfærdsproblemer, kammeratskabsproblemer, hyperaktivitet og prosocial adfærd. Der er dog nogle små tendenser til afvigelser mellem de to grupper.

Der er på baggrund af indskrivnings- og udskrivnings-SDQ-scoring beregnet, hvilken udvikling den unge har gennemgået på de forskellige SDQ-områder (emotionelle

---

² SDQ står for Strengths and Difficulties Questionnaire og er et valideret redskab til måling af børns og unges sociale adfærd og psykiske trivsel. Se www.sdqscore.org.

problemer, adfærdsproblemer, kammeratskabsproblemer, hyperaktivitet og prosocial adfærd) under anbringelsen. Datagrundlaget for analyserne er spinkelt, hvorfor en generalisering bør foretages varsomt, men der er interessante tendenser i data.

Analyserne viser, at der er en tendens til, at den unges kontaktperson oftere vurderer, at unge, der har deltaget i REFLEX, har forværret deres adfærdsproblemer i forhold til de resterende unge på Koglen. I anden sammenhæng har medarbejdere på de sikrede institutioner forklaret, at en nyanbragt ung ofte er usikker ved starten af deres anbringelse. Nogle vil derfor forsøge at tilpasse sig i starten, hvorimod de, efterhånden som de falder til, vil reagere mere efter deres eget væsen og egne normer. Ved indskrivningen blev 77 % af de unge, der senere har deltaget i REFLEX, placeret inden for normalområdet i forhold til adfærdsproblemer af kontaktpersonen. Hovedårsagen for deltagelse i REFLEX er for den overvejende del af deltagerne utilstrækkelig vredeskontrol, hvilket understøtter, at de unge senere i deres anbringelse viser nogle andre sider af sig selv, end de gjorde umiddelbart efter indskrivningen. Dette kan være med til at forklare en del af, hvorfor kontaktpersonerne opfatter, at de unges adfærdsproblemer forværres i løbet af anbringelsen.

Flere af de unge mener selv, at de forbedrer deres adfærdsproblemer under anbringelsen i forhold til kontaktpersonens vurdering. Billedet er det samme for de unge, der har deltaget i REFLEX og for de unge, der ikke har deltaget i REFLEX. De unge vurderer sjældnere selv, at de ligger inden for normalområdet i forhold til kontaktpersonerne.

REFLEX ser ud til at have haft en positiv indvirkning på de unges hyperaktivitet ifølge kontaktpersonen. Hos 56 % af de unge oplever kontaktpersonen en forbedring i forhold til hyperaktivitet, mens det kun er 21 % af de unge, der ikke har deltaget i REFLEX, der opleves en forbedring hos. De unge, der har deltaget i REFLEX, vurderes til at have lidt større problemer i forhold til hyperaktivitet ved indskrivningen end de øvrige unge.

I forhold til de unges kammeratskabsproblemer og prosociale adfærd målt via SDQ, er der en tendens til at de unge, der deltager i REFLEX oftere selv oplever en forværring inden for disse områder end de resterende unge på Koglen gør.

Generelt er der en tendens til, at de unge, der deltager i 2-personersforløb oftere forbedres eller sjældnere forværres inden for de 5 SDQ-områder ifølge kontaktpersonen. Inden for adfærdsproblemer er der ca. en femtedel af de unge, der har deltaget i enten 2- eller 4-personers forløb, der forbedrer sig iflg. kontaktpersonen, mens der ikke er nogen af de unge, der har deltaget i individuelle forløb eller 3-personers forløb, der forbedres. Samme tendens viser sig i endnu højere grad inden for kammeratskabsproblemer, hvor

hhv. 43 % og 60 % af de unge fra 2- eller 4-personers forløb forbedres, mens der igen ikke er nogen af de resterende, hvor kontaktpersonen vurderer en forbedring.

Inden for prosocial adfærd er der en tendens til, at de unge fra individuelle forløb eller 2-personers forløb oftest forbedrer sig.

Der er en tendens til, at de yngre (op til 17 år) profiterer mere af at deltage i REFLEX i forhold til deres prosociale adfærd end de ældre. Derudover er der en klar tendens til at specielt de 15-16-årige har stort udbytte af REFLEX i forhold til at få nedbragt deres hyperaktivitet.

De unge er altså overordnet set glade for deltagelsen i REFLEX. De unges hyperaktivitet er den indikator, der oftest forbedres for de unge efter REFLEX. De unge, der profiterer mest af REFLEX ud fra de målte indikatorer, er unge, der har deltaget i 2-personers forløb. Der er ligeledes en tendens til, at de unge under 17 år oftere får et positivt udbytte af REFLEX.

Dokumentation af REFLEX-forløb

I hele perioden fra implementering af REFLEX på døgninstitutionen Koglen til ultimo 2012 er der i alt 43 unge, der har deltaget i det kognitive behandlingsprogram REFLEX på Koglen. Der er i 2011 gennemført REFLEX for 25 unge, mens der i 2012 er 18 unge, der har gennemført REFLEX.

Det er hovedsageligt instruktør Kim Bengtsen, der har varetaget kurserne for de unge. I enkelte tilfælde er kurset afholdt i samarbejde mellem Kim Bengtsen og instruktørerne Flemming Pedersen, Lars Jensen og Henrik Jensen.

For hovedparten af de unge (41 ud af de 43 unge) er hovedårsagen til, at de får tilbudt at deltage i REFLEX utilstrækkelig vredeskontrol. For de 2 resterende unge, er hovedårsagen en voldssigtelse.

Af de unge, hvor hovedårsagen er utilstrækkelig vredeskontrol, har 6 en voldssigtelse, og for 9 af unge ligger aggressiv adfærd i sociale sammenhænge også til grund for deres deltagelse i programmet.

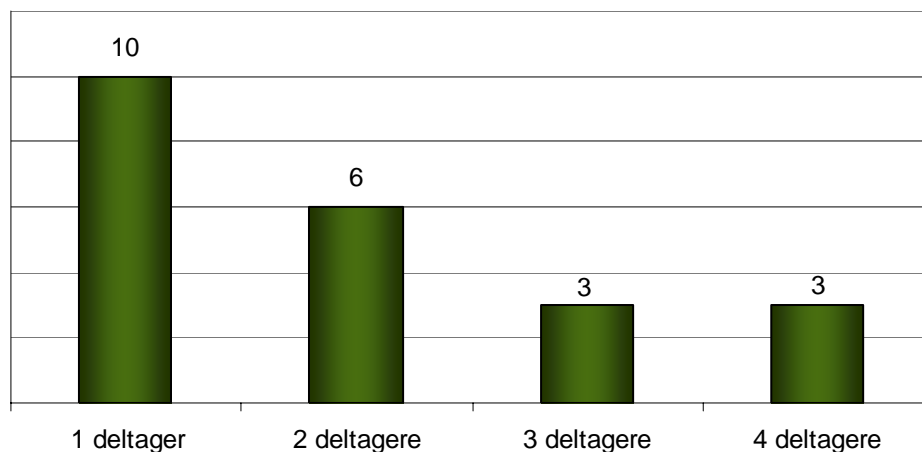
Der er 42 af de unge, der har gennemført hele kurset, som afholdes over 18 timer fordelt på 9 sessioner. Årsagen til afbrydelse af forløbet for den ene unge er udskrivning fra institutionen.

De fleste af de unge, der bliver anbragt på en sikret institution er drenge, hvilket også stemmer overens med at de fleste af de unge, der deltager i REFLEX, er drenge. Der har i perioden været 39 drenge og 4 piger, der har deltaget i et REFLEX-kursus.

De unge, der har deltaget i REFLEX er mellem 14 og 18 år gamle. Der er flest 17-årige, der har deltaget i REFLEX. Dette billede svarer til det aldersmæssige billede, der normalt er på en sikret institution.

Der er gennemført i alt 22 REFLEX-forløb fra implementeringen af REFLEX til ultimo 2012. De 12 forløb blev gennemført i 2011, mens de resterende 10 er gennemført i 2012. I nedenstående figur ses fordelingen af deltagere i hvert forløb.

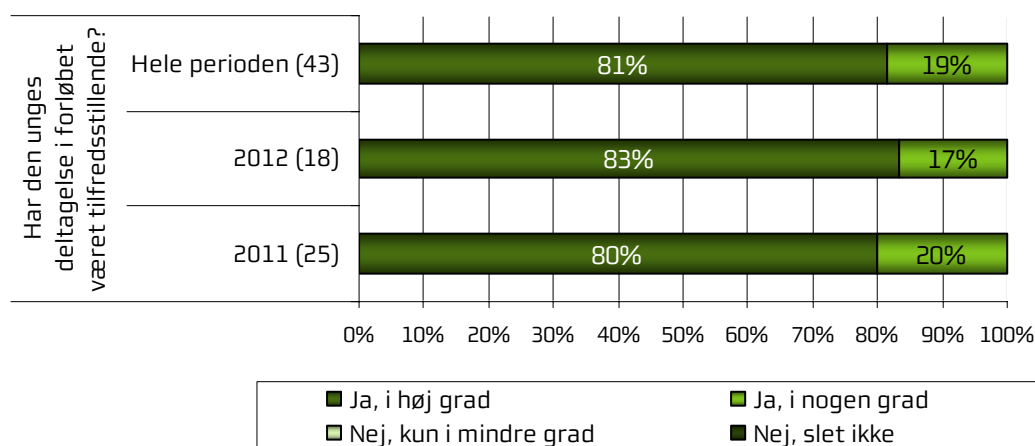
Figur 1. Antal forløb fordelt på deltagere

Der er således gennemført i alt 10 individuelle forløb, seks 2-personersforløb, tre forløb med 3 deltagere og tre forløb, hvor der har været 4 deltagere.

Allerede i starten af 2011 blev det klart for Koglen, at en større del af de unge, end forventet, fik mest ud af at deltage i forløb alene, grundet de følsomme emner, der bliver talt om i forløbene. Det skyldes de følsomme emner, der tales om på kurset, og at nogle af de unge har svært ved at indgå og åbne sig op i gruppesammenhæng.

De unges udbytte af REFLEX

Efter et endt forløb vurderer instruktøren, hvorvidt den unges deltagelse i forløbet har været tilfredsstillende. I nedenstående figur illustreres instruktørernes vurdering af de unges deltagelse i hhv. 2011, 2012 og hele perioden (2011 og 2012).

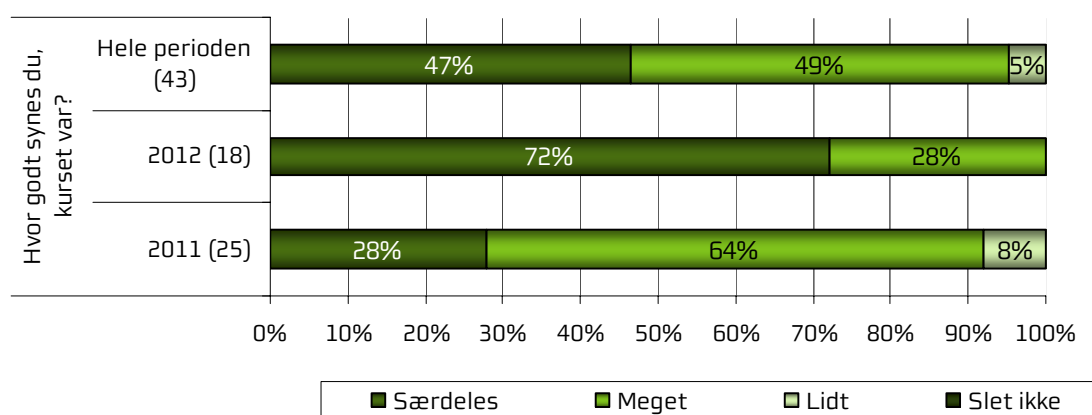

Figur 2. Instruktørens vurdering af de unges deltagelse i forløbet (tallene i parentes angiver antal besvarelser)

Ca. 8 ud af 10 unge, der har deltaget i et REFLEX-forløb, vurderes til i høj grad at have deltaget tilfredsstillende i forløbet. De resterende har i nogen grad deltaget tilfredsstillende i forløbet set fra instruktørens perspektiv.

Når de unge har afsluttet REFLEX-kurset, bliver de bedt om at udfylde et spørgeskema bl.a. vedr. deres udbytte af kurset³. Alle de unge, der har deltaget i REFLEX har udfyldt et spørgeskema.

Når de unge bliver spurgt om, hvorvidt de kunne lide kurset, svarer de alle ja. Nedenstående figur viser, hvor godt de unge synes, at kurset har været.

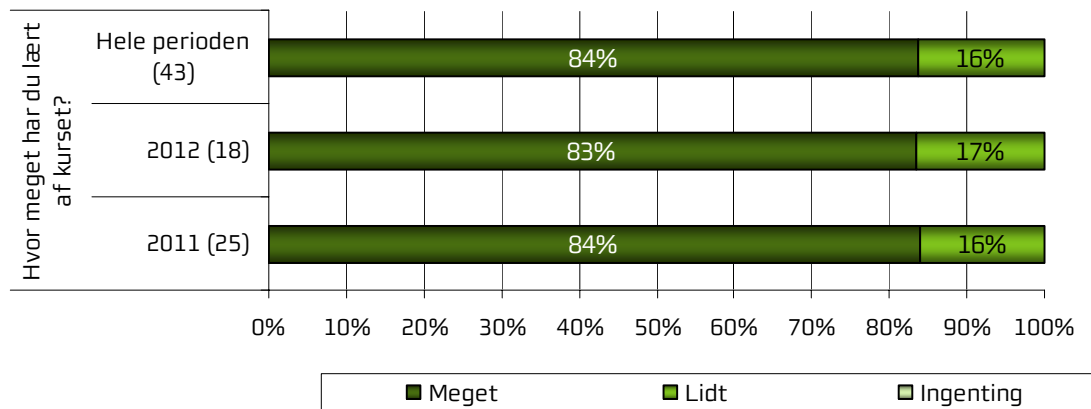

Figur 3. De unges besvarelse af spørgsmålet: "Hvor godt synes du kurset var?" (tallene i parentes angiver antal besvarelser)

96 % af de unge synes, at kurset har været særdeles eller meget godt, mens kun 2 af de unge synes, at det kun var lidt godt. De unge, der har deltaget i et REFLEX-forløb i 2012 er mere positive omkring, hvor godt forløbet har været end de unge i 2011.

Ambitionen med REFLEX er bl.a., at de unge lærer noget om sig selv og vredeshåndtering. Figur 4 illustrerer, hvor meget de unge selv mener, de har lært af at deltage i kurset.

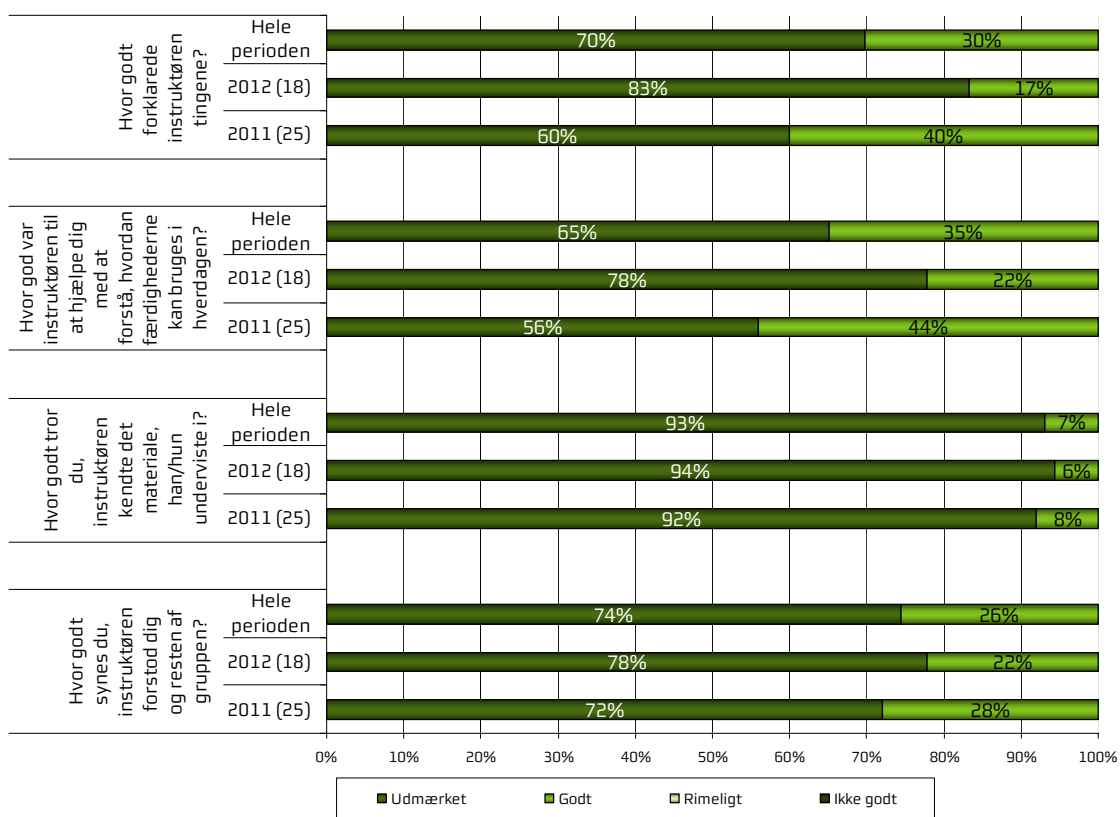
³ Spørgeskemaet er udarbejdet af ernolarsen.dk og er vedlagt som bilag.

Figur 4. De unges besvarelse af spørgsmålet: "Hvor meget har du lært af kurset?" (tallene i parentes angiver antal besvarelser)

De unge, der har deltaget i hhv. 2011 og 2012, har ca. samme opfattelse af, hvor meget de har lært af kurset. Der er 36 af unge, der mener, at de har lært meget, mens ingen har svaret, at de intet har lært.

Udover den generelle vurdering af kurset er de unge blevet bedt om at vurdere instruktøren og dennes evne til at formidle indholdet i programmet. Nedenstående figur viser, hvordan de unge vurderer instruktøren i forskellige situationer.

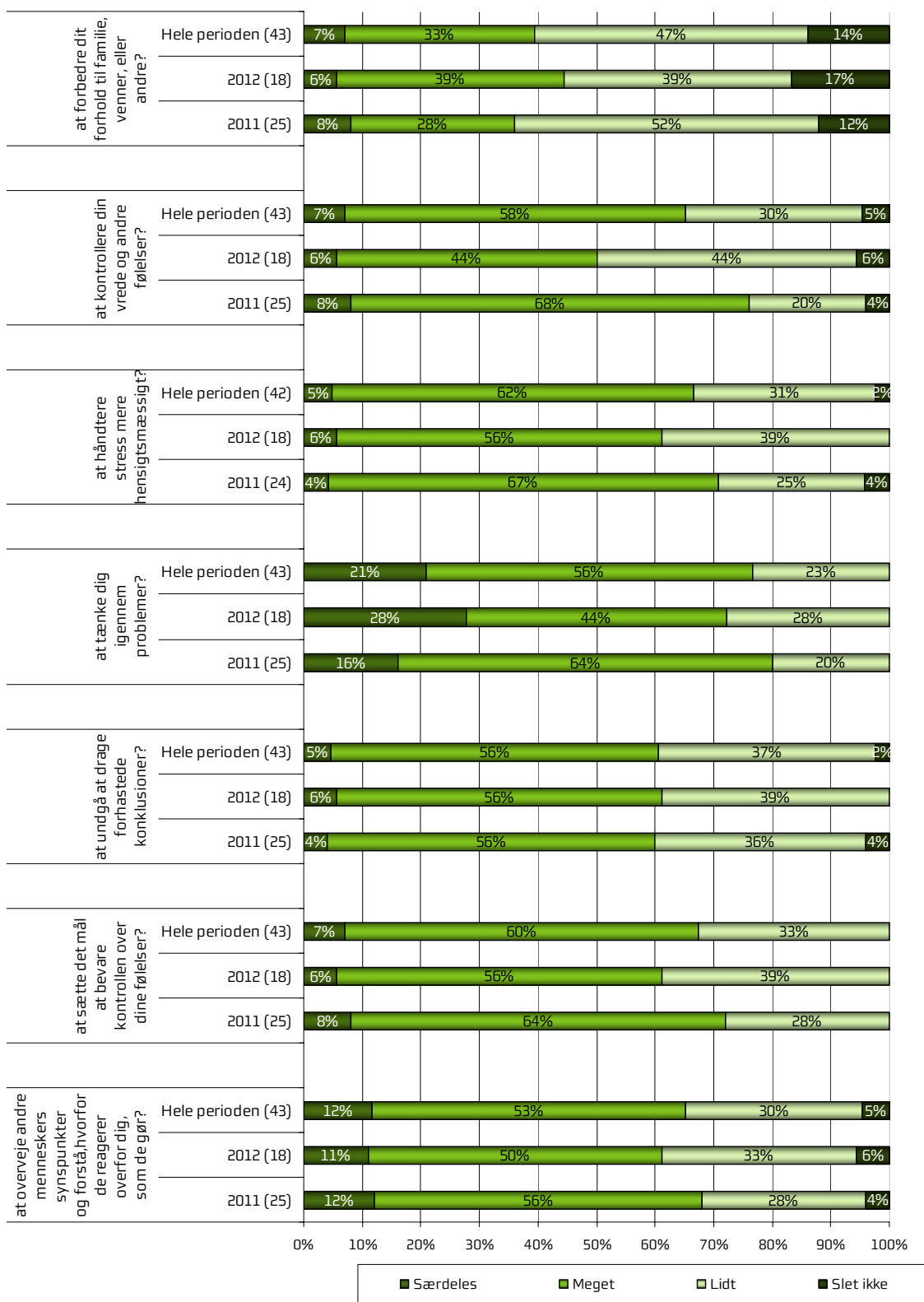

Figur 5. De unges besvarelse af hvor god de synes, instruktøren var i forskellige situationer (tallene i parentes angiver antal besvarelser) – der er 43 besvarelser for hele perioden.

Alt i alt er de unge meget positive omkring instruktørens evner i forbindelse med gennemførelsen af kurset.

De unge bedes i spørgeskemaet tage stilling til, hvorvidt kurset har hjulpet dem i forhold til en række forskellige problemstillinger. De unge vurderer, om kurset har hjulpet til bedre stresshåndtering, vredes- og følelseskontrol, forbedret forhold til familie og venner mv. I Figur 6 er de unges svar illustreret.

Har kurset hjulpet dig til:

Figur 6 De unges besvarelse af hvorvidt REFLEX-forløbet har hjulpet dem i forhold til håndtering af forskellige problemstillinger (tallene i parentes angiver antal besvarelser)

De områder, som de unge vurderer, at kurset har hjulpet dem mest med, er at tænke sig igennem problemer. Over tre fjerdedele af de unge mener, at kurset enten særdeles eller meget har hjulpet dem til at tænke sig igennem problemer.

I 2011 var der 76 % af de unge, der mente, at REFLEX havde hjulpet særdeles eller meget i forhold til vredeskontrol. I 2012 er det kun halvdelen af de unge, der har opfattelsen af, at REFLEX har hjulpet særdeles eller meget til vredeskontrol.

Kun 40 % af de unge mener, at kurset har hjulpet særdeles eller meget til et forbedret forhold til familie og andre relationer. Forklaringen på det lave tal kan måske findes i, at de unge ikke har en hverdag sammen med deres familie endnu, og derfor er det svært for de unge at se en eventuel gevinst i forhold til dette.

Generelt er de unge i 2012 mindre positive i forhold til, hvor meget kurset har hjulpet dem, end de unge der gennemgik REFLEX i 2011. Spørgsmålene omkring forhold til familie og andre relationer, og hvorvidt kurset har hjulpet de unge til ikke at drage forhastede konklusioner er dog undtagelser, da de unge er lidt mere positive i 2012.

De unge har beskrevet på hvilke andre områder, kurset har hjulpet dem. I nedenstående liste er de unges besvarelser gengivet i forkortet form.

Kurset har hjulpet i forhold til:

- At slappe af
- At skabe mere ro på afdelingen
- Der er mere ro
- Et bedre ophold
- Bruger BUSS
- At tænke over konsekvenser
- At få kropsopmærksomhed
- At tænke assertivt
- At være positiv

Når de unge beskriver det bedste ved REFLEX-forløbet, nævner de, at samtalerne og den nye viden har betydet meget for dem. Nedenstående liste viser i forkortet form de unges besvarelser:

- Assertiv Kommunikation
- Kammeratskabet
- Debatterne/Diskussionerne
- Det man lærte
- Frirummet
- Lære mine signaler
- Diplomet
- Ny viden

- Samtalerne
- Tænke over, hvad man siger
- Man kan sige, hvad man vil

Ved beskrivelse af det værste ved kurset lægger de unge bl.a. vægt på, at kurset er for kort, og de ikke føler, at de kan nå at få alt ud. En enkelt har svært ved forståelsen af indholdet.

I forkortet form er her gengivet, hvad de unge har svaret:⁴

- At jeg ikke fik det hele ud
- Ikke få alt ud
- Lange lektioner
- Lektion 3
- Svært at udtrykke følelser
- Ting jeg ikke forstod

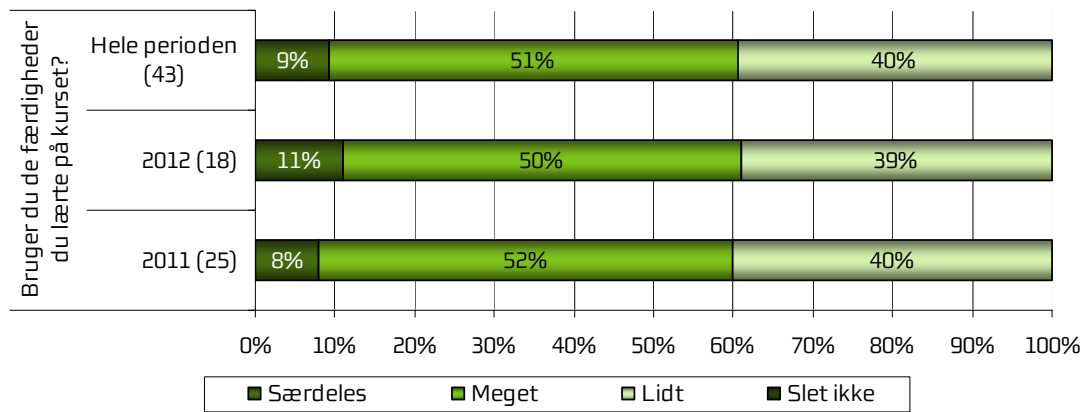
Anvendelse af færdigheder

Formålene med REFLEX-programmet er bl.a. at øge de unges bevidsthed om de situationer, der fører frem til vrede, lære de unge at se fordelene ved at kunne kontrollere vreden og forbedre de unges teknikker til at håndtere vreden. På kurset introduceres de unge for forskellige teknikker og øver sig i at anvende teknikkerne. Umiddelbart efter kurset er de unge blevet spurgt til, hvor ofte de anvender de færdigheder, som de har lært på kurset, og om der er sket en udvikling i hvor ofte, de anvender færdighederne sammenlignet med tiden inden kurset. Figurerne i dette afsnit viser de unges besvarelser i forbindelse med anvendelse af teknikker.

Figur 7 viser de unges besvarelse af, om de generelt anvender de færdigheder, som de har lært på kurset.

---

⁴ Der er kun en enkelt ung, der har skrevet vedr. det værste ved kurset i 2012. Besvarelserne er derfor hovedsageligt fra 2011.

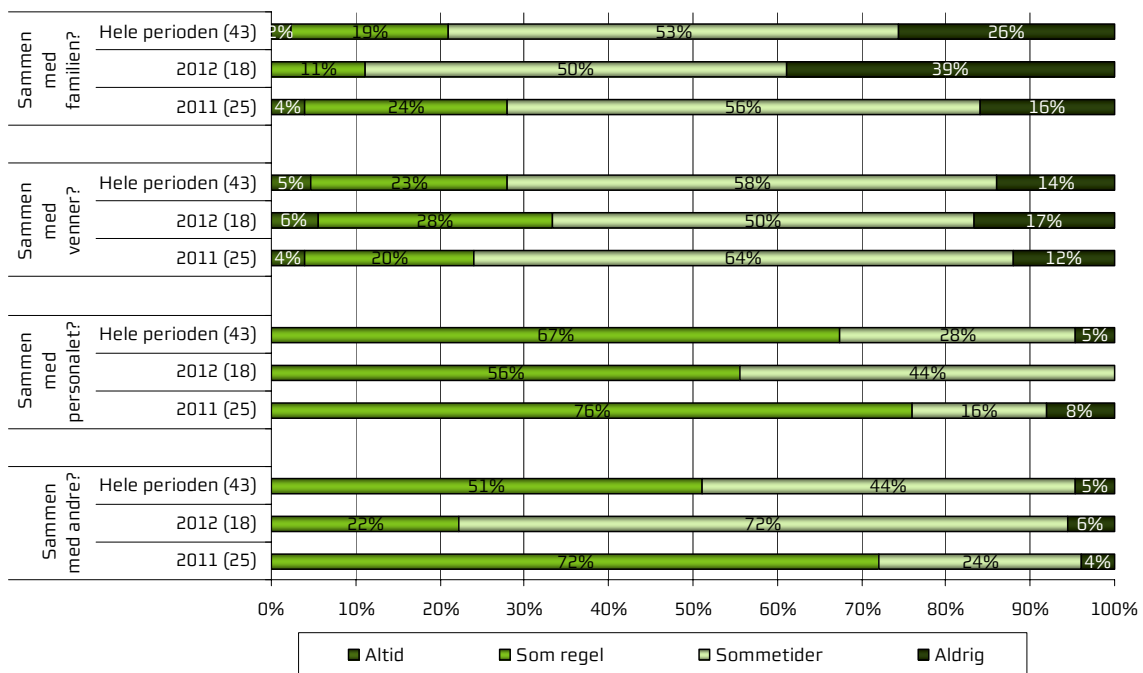

Figur 7. De unges besvarelse af spørgsmålet: "Bruger du de færdigheder, du lærte på kurset?" (tallene i parentes angiver antal besvarelser)

6 ud af 10 af de unge anvender færdighederne særdeles eller meget. Der er ingen af de unge, som slet ikke bruger de færdigheder, de har lært. 40 % af de unge bruger kun færdighederne lidt. Der er ikke forskel på, hvor meget de unge, der har gennemgået REFLEX i 2011 og 2012, bruger de færdigheder, de har lært.

De unge har angivet, hvor ofte de anvender færdighederne i forskellige relationer såsom sammen med familie, venner og personale. Nedenstående figur illustrerer de unges besvarelser.

Hvor ofte bruger du det du har lært i følgende situationer?

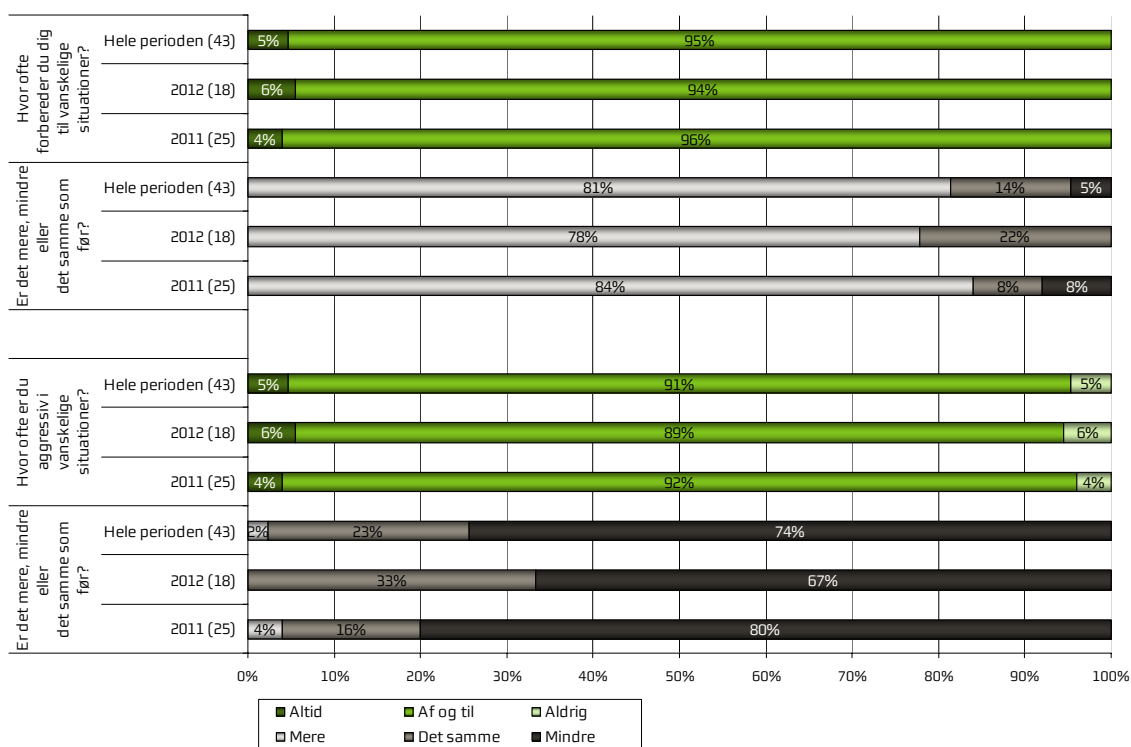

Figur 8. De unges besvarelser af, hvor ofte de anvender det, de har lært i forskellige relationer (tallene i parentes angiver antal besvarelser)

De unge tilkendegiver, at de oftest anvender det, de har lært på REFLEX-kurset, når de er sammen med personale og andre. Der er dog et markant fald i, hvor meget de unge i 2012 anvender det, de har lært i sammen med personalet og i særdeleshed andre i forhold til i 2011. Resultaterne i Figur 8 stemmer godt overens med, at de unge er anbragt på en sikret institution, hvor de ikke har særligt meget samvær med deres familie og de venner, som de har uden for institutionen. Derfor er det i sagens natur begrænset, hvor meget de unge kan anvende det, de har lært, sammen med deres familie og dem, som de selv betegner som venner.

Figur 9 viser, hvor ofte de unge forbereder sig på vanskelige situationer, og hvor ofte de selv føler, at de bliver aggressive. De unge har endvidere tilkendegivet, om det er mere eller mindre end før, de gennemførte REFLEX-programmet.

Figur 9. De unges besvarelser af, hvor ofte de forbereder sig på vanskelige situationer og hvor ofte de er aggressive, samt deres tilkendegivelse af, om det er mere, det samme eller mindre end inden REFLEX-kurset (tallene i parentes angiver antal besvarelser)

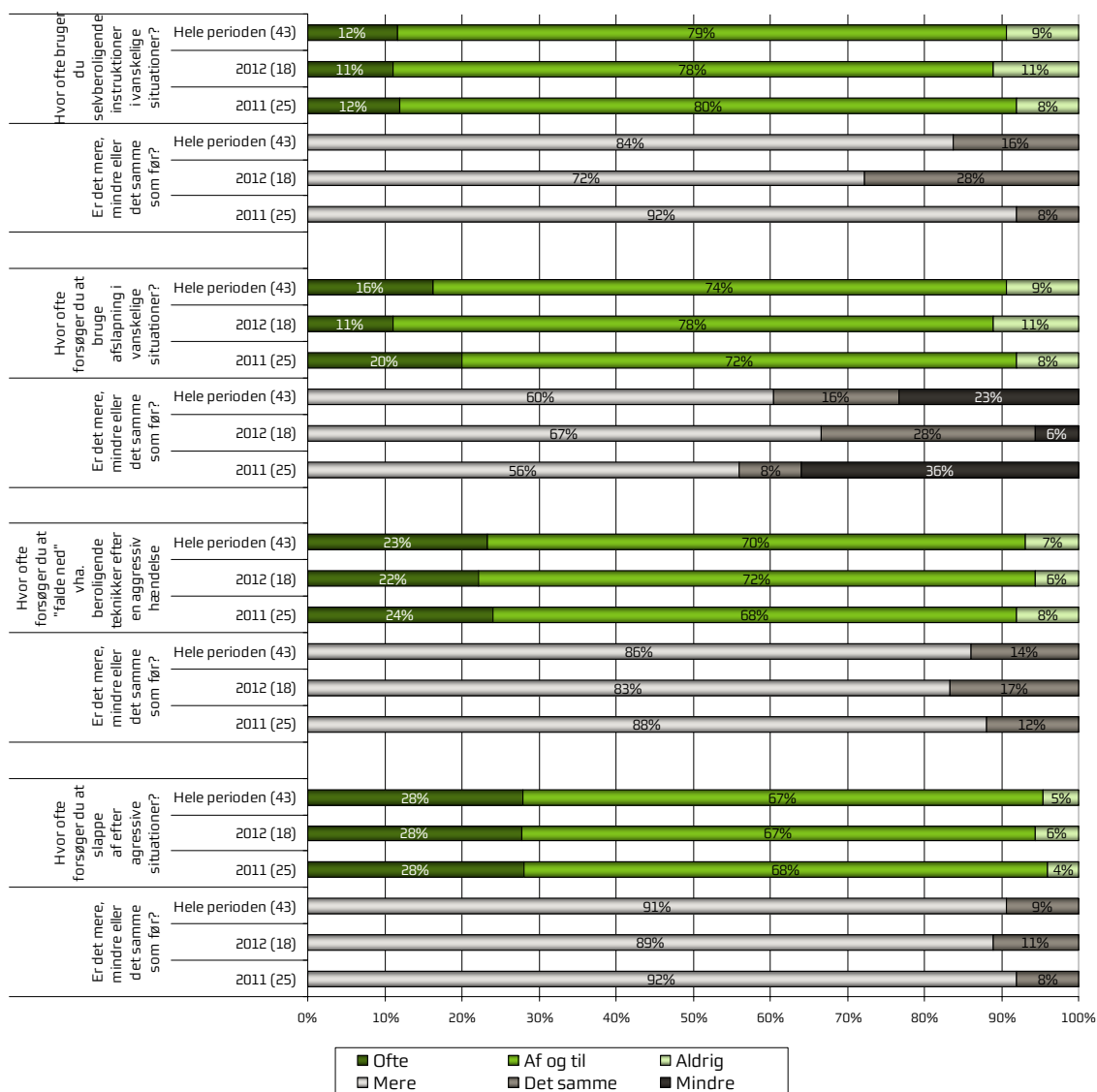
De unge tilkendegiver, at de altid eller af og til forbereder sig på vanskelige situationer. For 81 % er det oftere, end før REFLEX. Der er ikke forskel på, hvordan de unge, der gennemgik REFLEX i 2011 og 2012, har svaret.

Et af formålene med REFLEX er, at de unge skal blive bedre til at håndtere deres vrede og dermed blive mindre aggressive. Når de unge bliver spurgt direkte til deres egen opfattelse af, hvor ofte de bliver aggressive, er der tre fjerdedele af de unge, der mener, at de sjældnere bliver aggressive nu, end de gjorde inden REFLEX. Der er dog sket et fald i

denne andel fra 2011 til 2012. I 2011 var det otte ud af ti unge, der mente, at de sjældnere blev aggressive, mens denne andel er faldet til under syv ud af ti i 2012. Til gengæld er der ingen unge i 2012, der mener, at de oftere er aggressive efter REFLEX-kurset.

De unge introduceres for forskellige teknikker igennem REFLEX-programmet. Programmet fokuserer blandt andet på beroligende teknikker såsom afslapning.

Figur 10 viser, hvor ofte de unge anvender nogle af de teknikker, som de er blevet præsenteret for igennem REFLEX. De unge bedes også angive, om de benytter teknikkerne mere eller mindre end før de deltog i REFLEX.

Figur 10. De unges besvarelser af hvor ofte de anvender teknikker og færdigheder fra REFLEX og deres tilkendegivelse af om det er mere, det samme eller mindre end inden REFLEX-kurset (tallene i parentes angiver antal besvarelser)

De unge anvender ofte de forskellige afslappende og beroligende teknikker, både når de står i en vanskelig situation, og efter de har oplevet en aggressiv hændelse. En

overvejende del af de unge anvender oftere beroligende teknikker efter, de har gennemført et REFLEX-forløb.

For næsten en fjerdedel af de unges vedkommende, bruger de sjældnere afslapning i vanskelige situationer nu, end de gjorde inden REFLEX.

Anbefaling af REFLEX

100 % af de unge er så glade for REFLEX, at de vil anbefale kurset til andre. Deres begrundelser er, at de mener, at andre vil kunne få gavn af at lære det, som de selv har lært og få mere selvindsigt. Nedenfor vises de unges begrundelser for anbefalinger i forkortet form:

- Altid lære noget
- Andre kunne få gavn
- Det har hjulpet mig
- Få selvindsigt
- Man kommer af med sin vrede
- Lære det, jeg kan
- Lære om andre
- Lære om konsekvenser
- Man lærer at tænke mere
- Så andre kan det, jeg har lært
- Venners opførsel
- Vil kunne lære noget
- Lære om sig selv
- Komme væk fra hverdagen
- Lære sig selv bedre at kende

Dette understøtter, at de unge er meget positive og glade for deres deltagelse i REFLEX.

De unge spørges, om de ville tage kurset igen, hvis de kunne vælge om. I 2012 svarer 94 % af de unge, at de ville tage kurset igen, mens der i 2011 var 73 %, der svarede positivt. Det betyder, at der i hele perioden er 85 % af de unge, som ville vælge at tage REFLEX igen, hvis de kunne. Begrundelserne for at tage kurset igen er, bl.a. at de gerne vil lære mere eller få en genopfriskning. I forkortet form svarer de unge:

- Der er mere, jeg kan lære
- Genopfriskning
- Lære mere
- Som opfølgning
- Vil lære mere

- Frirummet

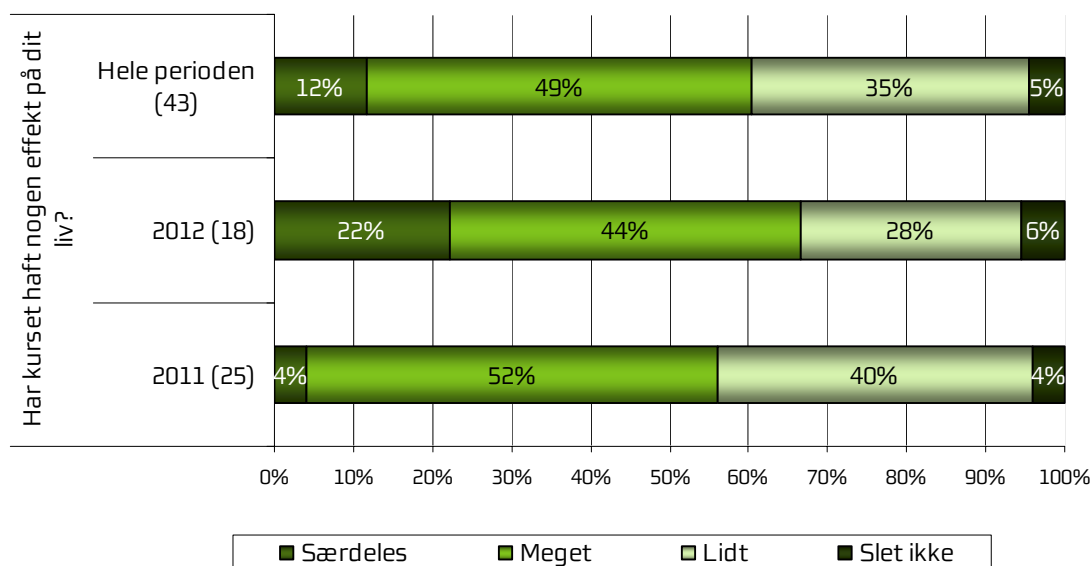
De unge, der har angivet, at de ikke ønsker at deltage i kurset igen, begrundet det således, i forkortet form:

- For lang tid
- Har lært tingene
- Jeg kan tingene
- Jeg ved, hvad jeg skal
- Kan ikke lære mere
- Har fået nok

De unges begrundelser både for og imod at vælge kurset, hvis de kunne vælge om, tyder på, at de unge tolker spørgsmålet, som en gentagelse af netop det kursus, de har gennemgået. De unge, der svarer negativt på, om de ville deltage i REFLEX igen, hvis de kunne vælge om, tolker altså ikke spørgsmålet, som en tilkendegivelse af, at de har fortrudt deres deltagelse men snarere, at de ikke ønsker en gentagelse af samme kursus, da de ikke forventer at kunne lære mere.

Tiden efter REFLEX

De unge bliver bedt om at tage stilling til, hvilken effekt REFLEX har haft på deres liv. Figur 11 viser de unges besvarelser.

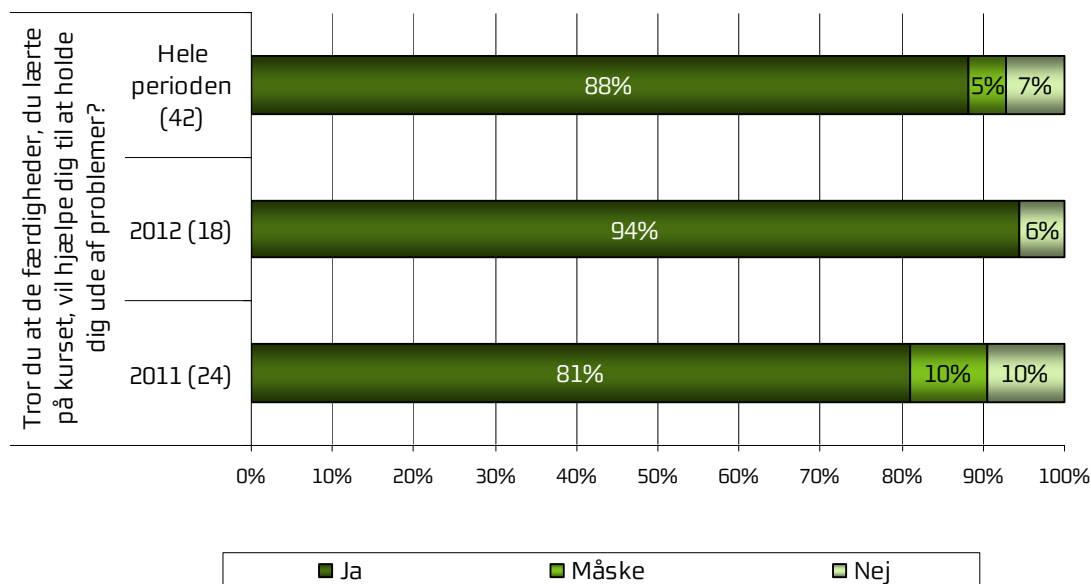
Figur 11. De unges besvarelser af spørgsmålet: "Har kurset haft nogen effekt på dit liv?" (tallene i parentes angiver antal besvarelser)

Der er en større andel af de unge, der har deltaget i REFLEX i 2012 end i 2011, der mener at kurset har haft særlig effekt på deres liv.

Over hele perioden (2011 og 2012) er der 61 % af de unge, som oplever, at kurset enten har haft særdeles eller meget effekt på deres liv, mens to af de unge slet ikke mener, at kurset har haft nogen effekt på deres liv.

De unge spørges til, om de selv mener, at de færdigheder, som de har lært igennem REFLEX, kan hjælpe dem til at holde sig ude af problemer.

Nedenstående figur viser de unges besvarelser.

Figur 12. De unges besvarelse af spørgsmålet: "Tror du, at de færdigheder, du lærte på kurset, vil hjælpe dig til at holde dig ude af problemer?"⁵ (tallene i parentes angiver antal besvarelser)

Næsten ni ud af ti af de unge, der har gennemgået REFLEX i hele perioden (2011 og 2012), mener, at kurset kan hjælpe dem til at holde sig ude af problemer. Begrundelserne for, at kurset kan hjælpe dem er hovedsageligt, at de unge har lært at tænke, før de handler. Nedenfor er de unges begrundelser for, at kurset har hjulpet dem gengivet i forkortet form.

- Jeg tænker mere
- Jeg ved, jeg kan bruge det
- Jeg vil tænke mere over tingene
- Tænker assertivt
- Tænker, før man handler

Der er kun få af de unge, som ikke mener, at kurset vil kunne holde dem ude af problemer. De begrundet dette med hhv. et misbrug af hash og stoffer, deres venner, og at de stadig mener, at de har problemer.

⁵ Der er to unge i 2011, der har skrevet måske til spørgsmålet. Måske er ikke en kategori, der er i spørgeskemaet

Analyse af de unges udvikling

I forbindelse med det sociale indikatorprogram på de sikrede institutioner – SIP-sikret⁶, indsamles oplysninger om de unges sociale adfærd og psykiske trivsel. Data til SIP indsamles gennem spørgeskemaer til blandt andre de unge selv og deres kontaktperson. Til måling af de unges sociale adfærd og psykiske trivsel anvendes SDQ⁷ - Strengths and Difficulties Questionnaire. SDQ er et valideret screeningsredskab og består af 25 enkle spørgsmål omkring den unge, hvortil der kan svares "passer godt", "passer delvist" eller "passer ikke". De 25 spørgsmål inddeles i 5 hovedområder, hvortil der beregnes en score, som indikerer, hvorvidt den unge falder inden for eller uden for normalområdet. De fem hovedområder og tilhørende underspørgsmål er:

Emotionelle problemer:

- Klager ofte over hovedpine, ondt i maven eller kvalme
- Bekymrer sig om mange ting, virker ofte bekymret
- Er ofte ked af det, trist eller har let til gråd
- Er utryg og klæbende i nye situationer, bliver nemt usikker på sig selv
- Er bange for mange ting, er nem at skræmme

Adfærdsproblemer:

- Har ofte raserianfald eller bliver let hidsig
- Gør for det meste, hvad der bliver sagt
- Kommer ofte i slagsmål og mobber andre børn
- Lyver eller stjæler ofte
- Stjæler fra hjemmet, i skolen eller andre steder

Hyperaktivitet:

- Er rastløs, "overaktiv", har svært ved at holde sig i ro i længere tid
- Sidder konstant uroligt på stolen, har svært ved at holde arme og ben i ro
- Er nem at distrahere, mister let koncentrationen
- Tænker sig om, før han/hun handler
- Gør tingene færdige, er god til at koncentrere sig

Kammeratskabsproblemer:

- Er lidt af en enspænder, leger mest alene

---

⁶ SIP er en del af dansk kvalitetsmodel på det sociale område. Se mere på www.sip.dk

⁷ Se mere om SDQ på www.sdqscore.org

- Har mindst én god ven
- Er generelt vellidt af andre unge
- Bliver mobbet eller drillet af andre unge
- Kommer bedre ud af det med voksne end med andre unge

Prosocial adfærd:

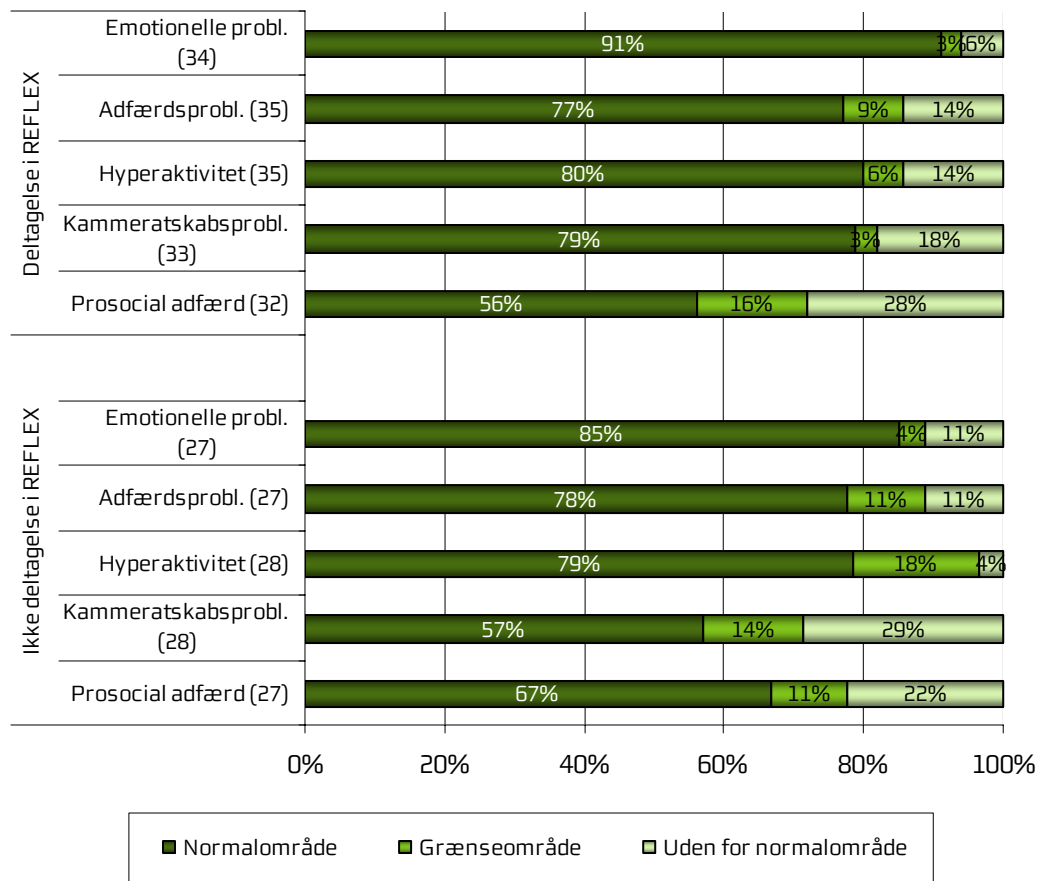
- Er hensynsfuld og betænksom overfor andre
- Er god til at dele med andre unge
- Prøver at hjælpe, hvis nogen slår sig, er kede af det eller skidt tilpas
- Er god mod mindre børn og unge
- Tilbyder ofte af sig selv at hjælpe andre

SDQ-spørgsmålene udfyldes både af den unge selv og af den unges kontaktperson ved indskrivning og ved udskrivning fra institutionen. På baggrund af ind- og udskrivningsscorer for hver ung beregnes de unges udvikling inden for hvert af de 5 hovedområder.

Der er indberettet SIP-indskrivningsskemaer for kontaktpersoner for 35 af de 43 unge, der har deltaget i et REFLEX-forløb i løbet af 2011 og 2012.

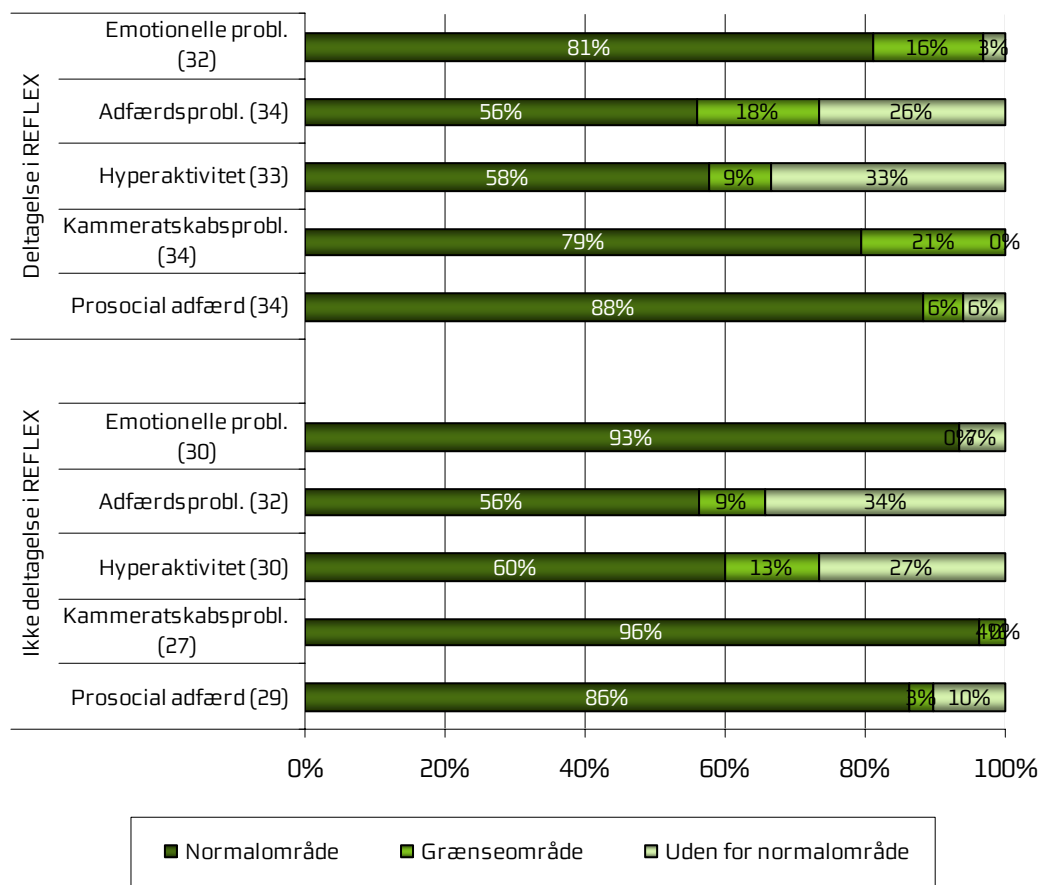
Nedenstående figurer viser, hvordan de unges situation inden for de 5 SDQ-områder var ved indskrivning. Figur 13 er den unges kontaktpersons vurdering af den unge, mens Figur 14 er den unges egen vurdering.

De unge, der har deltaget i et REFLEX-forløb i løbet af opholdet på Koglen er sammenlignet med de unge, der ikke har deltaget i et REFLEX-forløb.

Figur 13. De unges situation ved indskrivning vurderet ved SDQ af den unges kontaktperson (tallene i parentes angiver antal besvarelser)

Figur 14. De unges situation ved indskrivning vurderet ved SDQ af den unge selv (tallene i parentes angiver antal besvarelser)

Der er ikke signifikant forskel på de unge, der deltager i REFLEX og de unge, der ikke deltager i REFLEX ud fra deres situation ved indskrivning målt via SDQ. Det er gældende både for besvarelser fra den unge og fra den unges kontaktperson. Det skal bemærkes, at ovenstående vurderinger er foretaget inden for den første måned af den unges anbringelse. Der kan være adfærd, som først viser sig senere i den unges forløb, som er medvirkende årsag til den unges deltagelse i REFLEX, særligt i forhold til voldelig adfærd. Som beskrevet i afsnittet "dokumentation" er utilstrækkelig vredeskontrol hovedårsagen til næsten alle de unges deltagelse i REFLEX.

Udviklingen for de unge beregnes på baggrund af ind- og udskrivningsskemaer. De unge inddeles i 4 grupper alt efter deres udvikling. Forbedring betyder, at den unge har en bedre score inden for SDQ-området ved udskrivning end ved indskrivning, mens forværring betyder det modsatte. Positiv stilstand betyder, at den unge ved indskrivning lå i den "bedste" del af normalområdet og ikke har udviklet sig. Negativ stilstand betyder, at den unge ikke har udviklet sig, og at den unge ved indskrivning lå enten i "dårligste" del af normalområdet, i grænseområdet eller uden for normalområdet.

For 22-25⁸ af de unge, der har deltaget i REFLEX, har det været muligt at beregne udviklingen i SDQ-scorer, vurderet af kontaktpersonen. 20-22 af de unge, der har deltaget i REFLEX, har selv udfyldt både ind- og udskrivningsskemaer, hvilket gør det muligt at beregne den unges egen opfattelse af udvikling.

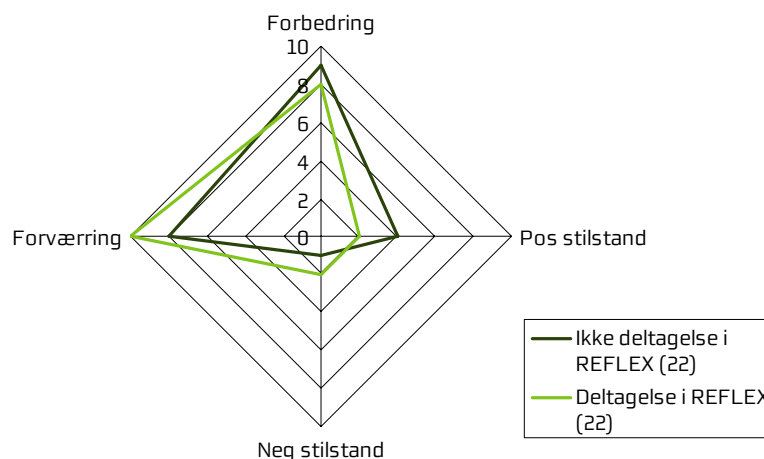
Sammenligningsgrundlaget er baseret på ca. samme antal unge, idet det har været muligt at beregne udvikling i SDQ iflg. kontaktperson for 22-24 unge, der ikke har deltaget i REFLEX. De unges egen opfattelse af udvikling i SDQ er beregnet for 18-19 af de unge, der ikke har deltaget i REFLEX.

Det er kun ca. 50 % af de unge, der har deltaget i REFLEX, som indgår i nedenstående analyse. Det er vigtigt at have dette med i betragtningen, når der konkluderes på resultaterne, da generalisering af resultaterne bør foretages varsomt.

De efterfølgende figurer viser, hvordan de unge, som har deltaget i REFLEX, har udviklet sig inden for de 5 SDQ-områder sammenholdt med, hvordan unge, der ikke har deltaget i REFLEX har udviklet sig inden for samme SDQ-område.

Datagrundlaget er ikke stort nok til at foretage valide statistiske tests af forskelle mellem de unge, der har deltaget i REFLEX og de unge, der ikke har deltaget, men nedenstående figurer giver interessant information omkring tendenser i data.

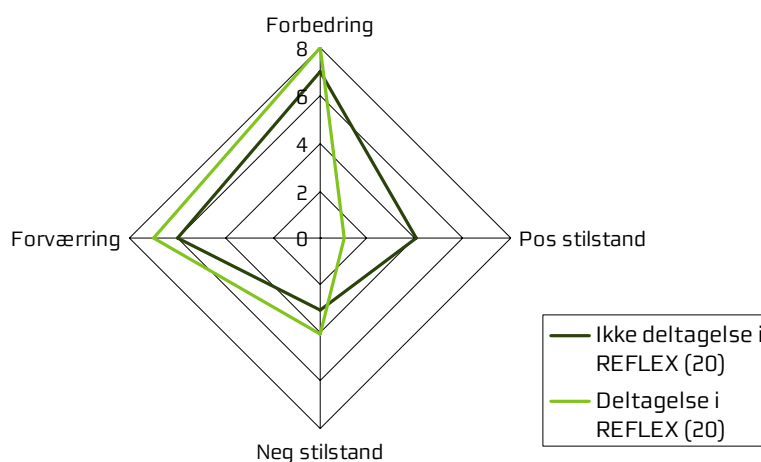
Figur 15 og Figur 16 viser de unges udvikling inden for SDQ-området emotionelle problemer vurderet af hhv. den unges kontaktperson og den unge selv.

Figur 15. De unges udvikling inden for SDQ-området emotionelle problemer ifølge den unges kontaktperson (tallet i parentes viser antal unge, der er beregnet udvikling for i den enkelte gruppe)

⁸ Det er ikke for alle de unge, hvor der er indberettet et skema, at alle spørgsmål er besvaret. Derfor vil der være variation i antallet af unge, der vises resultater for inden for de enkelte SDQ-områder.

Der er ikke forskel på, hvordan kontaktpersonerne vurderer udvikling i emotionelle problemer hos de unge, der har deltaget i REFLEX og de resterende unge på Koglen.

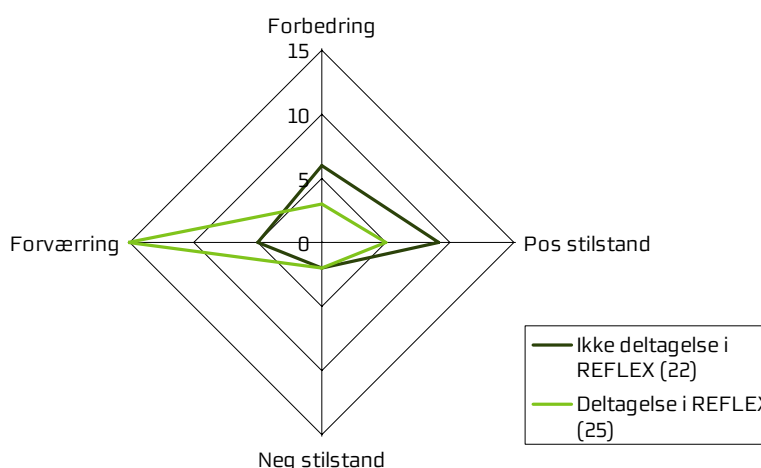

Figur 16. De unges udvikling inden for SDQ-området emotionelle problemer ifølge den unge selv (tallet i parentes viser antal unge, der er beregnet udvikling for i den enkelte gruppe)

Der er heller ikke den store forskel på hvordan unge, der har deltaget i REFLEX oplever deres egen udvikling inden for emotionelle problemer i forhold til de øvrige unge.

REFLEX er et program, der beskæftiger sig med de unges vredeskontrol og ikke med direkte emotionelle problemer. Det er derfor heller ikke tilsigtet, at der skal arbejdes med de unges emotionelle problemer i REFLEX-forløbet.

Figur 17 viser de unges udvikling inden for SDQ-området adfærdsproblemer vurderet af den unges kontaktperson.

Figur 17. De unges udvikling inden for SDQ-området adfærdsproblemer ifølge den unges kontaktperson (tallet i parentes viser antal unge, der er beregnet udvikling for i den enkelte gruppe)

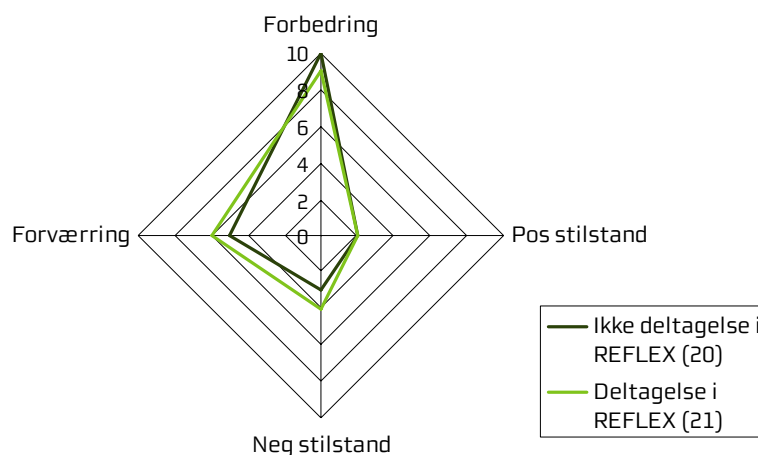
Kontaktpersonen vurderer oftere, at de unge, der har deltaget i REFLEX, har forværret deres adfærdsproblemer, mens de er på Koglen, i forhold til de unge, der ikke har deltaget. I forbindelse med SIP-sikret-landsrapporten, som blev offentliggjort i december 2012, har de sikrede institutioner ved auditaftholdelse påpeget følgende:

*"En nyanbragt ung vil ofte være usikker i den nye sammenhæng, og derfor vil nogle unge tilpasse sig mere i den første periode. Nogle unge vil i takt med, at de falder mere til, begynde at udvise en større grad af socialt uacceptabel adfærd."*⁹

Dette kan være med til at forklare en del af, hvorfor kontaktpersonerne opfatter, at de unges adfærdsproblemer forværres i løbet af anbringelsen.

Som beskrevet tidligere er der ikke den store forskel på de unges adfærdsproblemer ved indskrivning hos de unge, der senere deltager i REFLEX og dem, der ikke gør. Der er endda en tendens til, at de unge, der ikke deltager, lidt oftere vurderes til at ligge uden for normalområdet af kontaktpersonen. Samtidigt er hovedårsagen for den overvejende del af REFLEX-deltagere utilstrækkelig vredeskontrol, hvilket tyder på, at de unge senere i deres anbringelse viser nogle andre sider af sig selv, end de har gjort umiddelbart efter indskrivningen.

Figur 18 viser de unges udvikling inden for SDQ-området adfærdsproblemer vurderet af den unge selv.

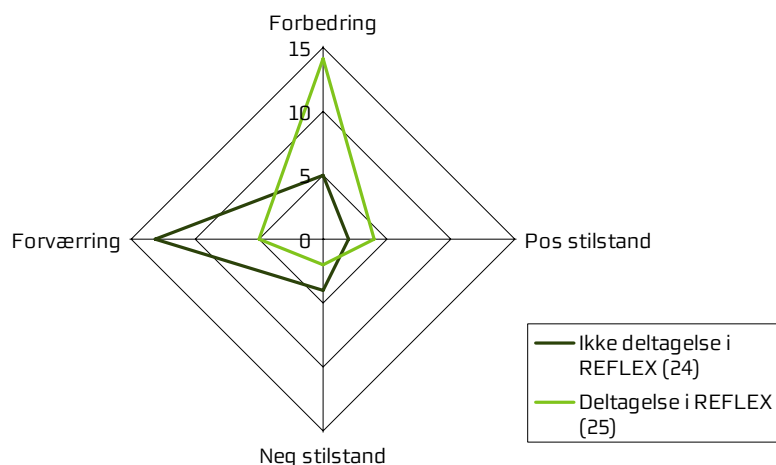
Figur 18. De unges udvikling inden for SDQ-området adfærdsproblemer ifølge den unge (tallet i parentes viser antal unge, der er beregnet udvikling for i den enkelte gruppe)

Der er ikke nogen forskel på, hvordan de unge, der har deltaget i REFLEX, vurderer deres udvikling inden for adfærdsproblemer i forhold til de andre unge på Koglen.

⁹ Citat fra SIP-sikret Landsrapport 2012 af Kristensen & Kamper-Isager. Se [http://www.socialkvalitetsmodel.dk/de+sociale+indikatorprogrammer+\(sip\)/publikationer/sip-rapporter?](http://www.socialkvalitetsmodel.dk/de+sociale+indikatorprogrammer+(sip)/publikationer/sip-rapporter?)

Ca. halvdelen af de unge mener, at de har oplevet en forbedring af deres adfærdsproblemer, mens de har været anbragt på institutionen.

Figur 19 viser de unges udvikling inden for SDQ-området hyperaktivitet vurderet af den unges kontaktperson.

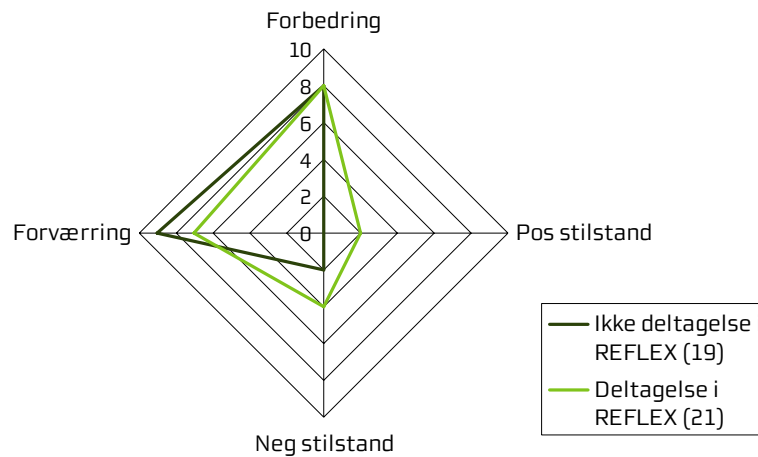

Figur 19. De unges udvikling inden for SDQ-området hyperaktivitet ifølge den unges kontaktperson (tallet i parentes viser antal unge, der er beregnet udvikling for i den enkelte gruppe)

Der er en tydelig forskel på, hvordan de unge, der har deltaget i REFLEX udvikler sig indenfor hyperaktivitet iflg. kontaktpersonen i forhold til de unge, der ikke har deltaget i kurset. Hos 56 % af de unge, der har deltaget i REFLEX, oplever kontaktpersonen en forbedring i forhold til hyperaktivitet, mens det kun er 21 % af de unge, der ikke har deltaget i REFLEX, der opleves en forbedring hos.

Analyseres underspørgsmålene til hyperaktivitet findes, at kontaktpersonen oftere vurderer, at de unge sidder mindre uroligt eller lettere holder sine arme og ben i ro ved udskrivning, når de har deltaget i REFLEX. For 22 % af de unge, der har deltaget i REFLEX, har kontaktpersonen set en positiv udvikling i forhold til, om den unge kan sidde stille, mens det kun er for 8 % af de unge, der ikke har deltaget i programmet, der er set samme positive udvikling. Tilsvarende for spørgsmålet omkring den unges rastløshed gælder at, for 22 % af de unge, som har deltaget i REFLEX, vurderer kontaktpersonen, at den unge er mindre rastløs ved udskrivning end ved indskrivning, tilsvarende vurderes for 13 % af de unge, der ikke har deltaget i REFLEX.

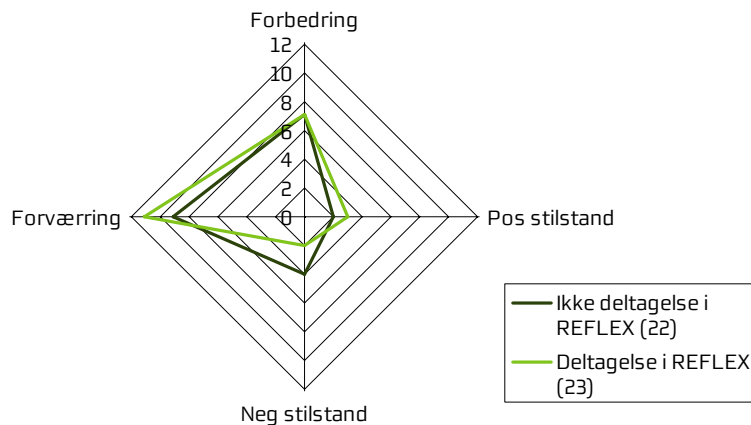
Figur 20 viser de unges udvikling inden for SDQ-området hyperaktivitet vurderet af den unge selv.

Figur 20. De unges udvikling inden for SDQ-området hyperaktivitet ifølge den unge selv (tallet i parentes viser antal unge, der er beregnet udvikling for i den enkelte gruppe)

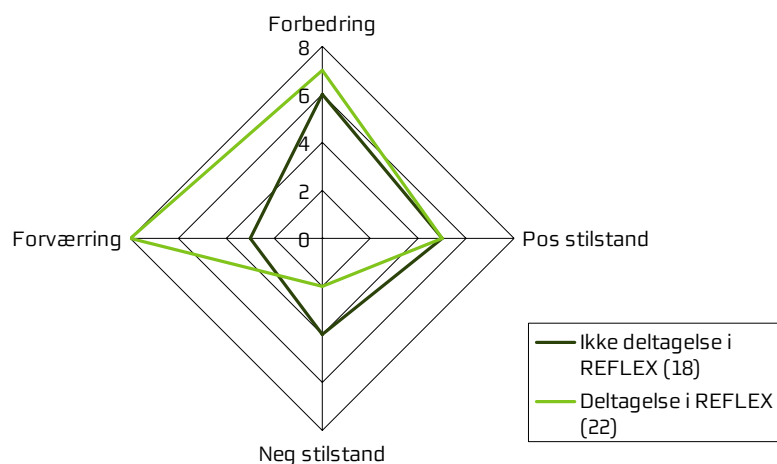
Til forskel fra kontaktpersonens vurdering af den unges hyperaktivitet er der ikke nogen forskel på, hvordan de unge, der har deltaget i REFLEX, selv oplever deres udvikling i forhold til de unge, der ikke har deltaget i REFLEX.

Figur 21 og Figur 22 viser hhv. kontaktpersonens og den unges egen vurdering af den unges udvikling inden for området kammeratskabsproblemer.

Figur 21. De unges udvikling inden for SDQ-området kammeratskabsproblemer ifølge den unges kontaktperson (tallet i parentes viser antal unge, der er beregnet udvikling for i den enkelte gruppe)

Der er ikke en målbar forskel på, hvordan kontaktpersonen vurderer, at de unge, der har deltaget i REFLEX, har udviklet sig sammenlignet med de andre unge på institutionen.

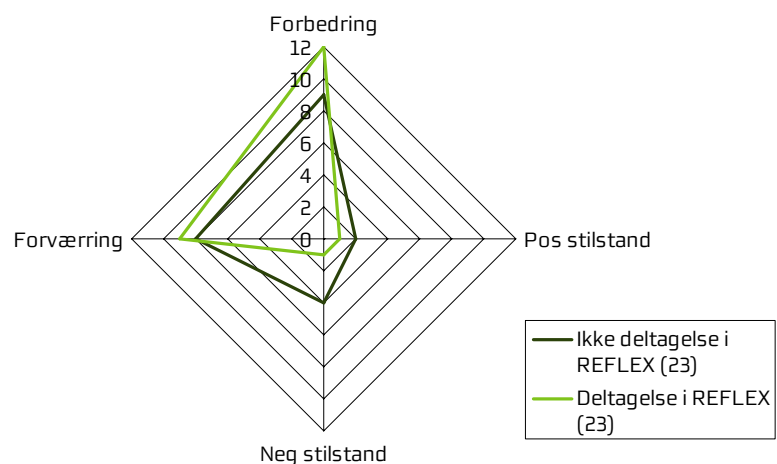

Figur 22. De unges udvikling inden for SDQ-området kammeratskabsproblemer i følge den unge selv (tallet i parentes viser antal unge, der er beregnet udvikling for i den enkelte gruppe)

Der er en større del af de unge, der har deltaget i REFLEX, som selv oplever, at de får større problemer i forhold til kammeratskaber, end hos de unge, der ikke deltager i REFLEX.

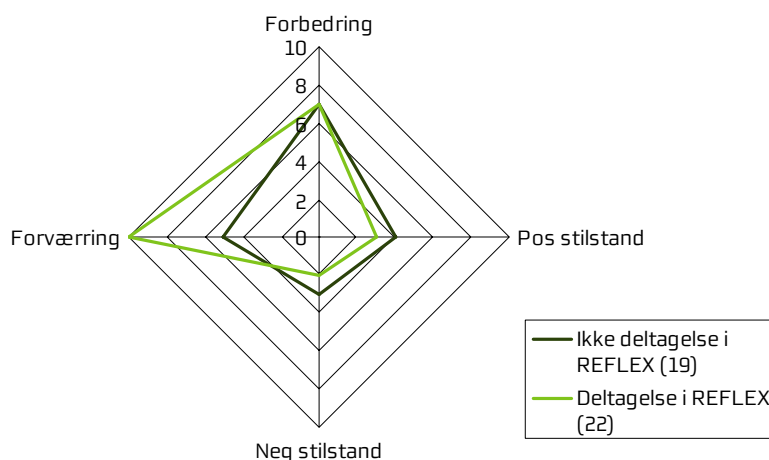
Mere end hver tredje af de unge, der har deltaget i programmet vurderer selv, at de forværrer deres kammeratskabsproblemer, mens det kun er hver 6. af de resterende unge på institutionen, der oplever dette.

Figur 23 og Figur 24 viser de unges udvikling inden for SDQ-området prosocial adfærd vurderet af hhv. den unges kontaktperson og den unge selv.

Figur 23. De unges udvikling inden for SDQ-området prosocial adfærd ifølge den unges kontaktperson (tallet i parentes viser antal unge, der er beregnet udvikling for i den enkelte gruppe)

Der er ikke forskel på, hvordan kontaktpersonen vurderer de unge, der har deltaget i REFLEX og de øvrige unge i forhold til deres udvikling i prosocial adfærd.

Figur 24. De unges udvikling inden for SDQ-området prosocial adfærd i følge ung selv (tallet i parentes viser antal unge, der er beregnet udvikling for i den enkelte gruppe)

Der er en større del af de unge, der har deltaget i REFLEX, som selv oplever en forværring inden for prosocial adfærd, end hos de unge, der ikke deltager i REFLEX.

45 % af de unge, der har deltaget i programmet vurderer selv, at de forværres inden for prosocial adfærd, mens det kun er 28 % af de resterende unge på institutionen, der oplever dette.

Det gode forløb

REFLEX på Koglen er organiseret efter et meget fast princip, hvor alle de unge modtager 18 undervisningstimer fordelt på 9 gange. Det betyder, at det ikke er muligt at analysere, hvorvidt det vil være hensigtsmæssigt, at de unge modtager flere eller færre undervisningstimer, set ud fra de unges udvikling i SDQ. Nogle af de unge ytrer dog ønske om, at kurset var længere, da det ville give dem bedre mulighed for at åbne sig og komme af med alle de problemer, de føler, at de har.

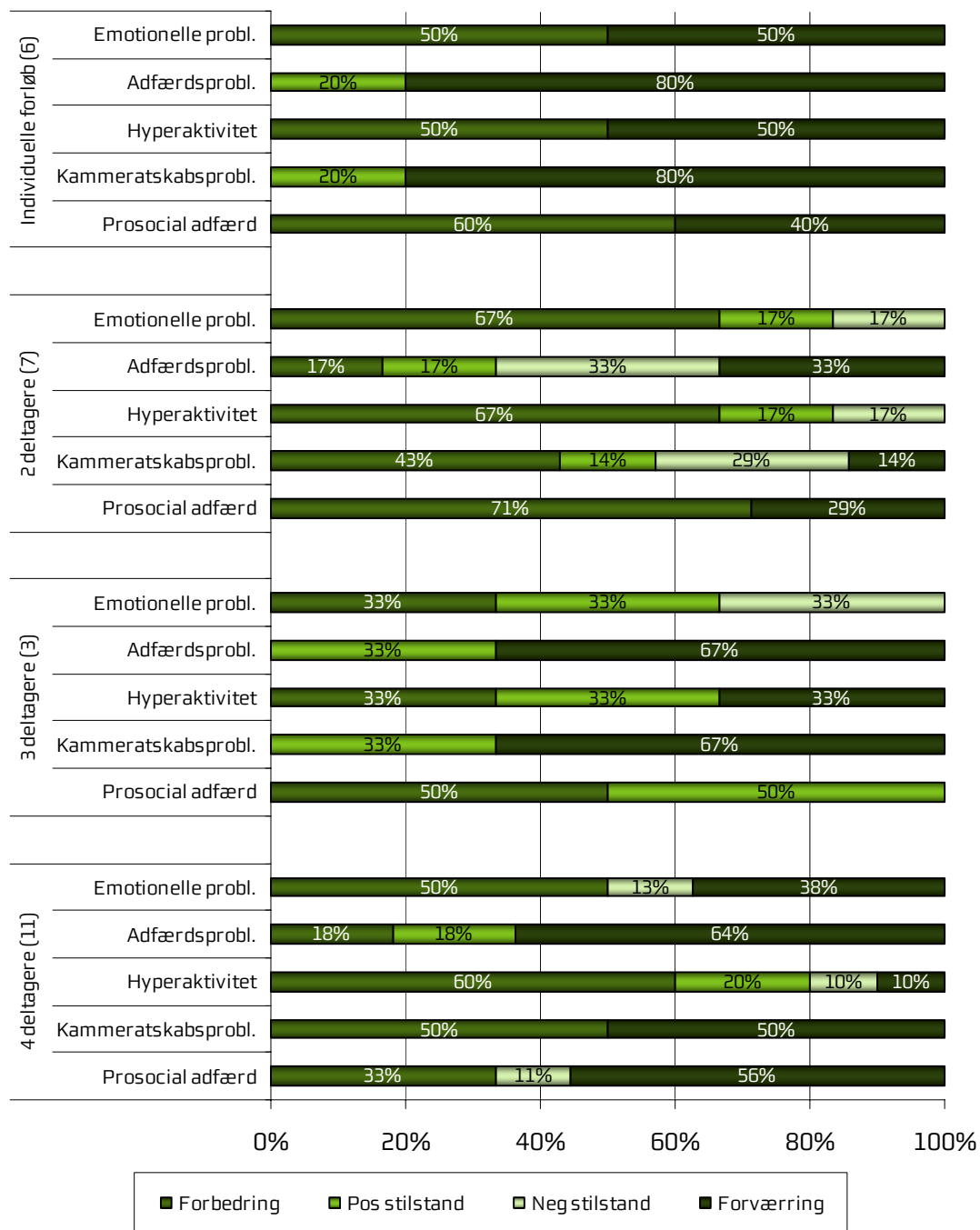
Næsten alle 22 REFLEX-forløb er instrueret af Kim Bengtsen, som de unge alle udtrykker stor tilfredshed med. De unge, der har modtaget undervisning af andre instruktører udtrykker ligeledes tilfredshed med instruktøren.

Der er gennemført 22 REFLEX-forløb på Koglen, hvor antallet af deltagere har varieret fra én til fire. Se under afsnittet "Dokumentation af REFLEX-forløb".

Som ved de tidligere analyser, der er foretaget, er datagrundlaget i nedenstående analyse spinkelt og generaliseringer bør derfor foretages med varsomhed.

I nedenstående figur ses udviklingen i SDQ-områder, fordelt på antallet af deltagere i REFLEX-forløbet.

Figur 25. De unges udvikling i SDQ-scorer fordelt på antal deltagere i REFLEX-forløb (tal i parentes viser antallet af unge, der er beregnet udvikling for)

I forhold til adfærdsproblemer er der en tendens til, at de unge, der har deltaget i 2-personers-forløb i mindre grad forværres, i forhold til de resterende unge. 17-18 % af de unge, der har deltaget i forløb med 2 eller 4 deltagere forbedrer deres adfærdsproblemer, mens, der ikke er nogen af de unge, der har deltaget i individuelle forløb eller forløb med 3 deltagere, der har forbedret sig inden for adfærdsproblemer i flg. kontaktpersonen.

I forhold til de unges udvikling i hyperaktivitet er der igen en klar tendens til at de unge, der har deltaget i 2-personersforløb, profiterer mere end de resterende unge. Kontaktpersonen vurderer, at to tredjedele af de unge, der har deltaget i 2-personersforløb, har forbedret deres hyperaktivitet, mens ingen har forværret sig. Til sammenligning er der 50 % af de unge, der har deltaget i individuelle forløb, der ifølge kontaktpersonen har forværret deres hyperaktivitet.

Når det kommer til kontaktpersonens vurdering af de unges udvikling i kammeratskabsproblemer, er billedet det samme, som ved de unges udvikling i adfærdsproblemer. De unge, der deltager i forløb med enten 2 eller 4 personer, forbedres oftere, mens der ikke er nogen af de unge, der har deltaget i individuelle forløb eller 3-personers forløb, der har forbedret deres kammeratskabsproblemer, der er tvært imod 80 % af de unge fra individuelle forløb og 67 % af de unge fra 3-personers forløb, hvor kontaktpersonen har vurderet en forværring af kammeratskabsproblemer.

I forhold til de unges udvikling inden for prosocial adfærd, er der en tendens til at de unge, der har deltaget i enten et individuelt forløb eller et 2-personers forløb oftere forbedrer deres prosociale adfærd ifølge kontaktpersonen, end de andre unge, der har deltaget i REFLEX. Der er dog ingen af de unge, fra 3-personers forløb, der forværrer deres prosociale adfærd, mens mellem 29 % og 56 % af de unge fra hhv. individuelle forløb, 2-personers- og 4-personers-forløb forværres inden for dette område.

Figur 25 illustrerer, at de unge, der har deltaget i individuelle REFLEX-forløb, oftere vurderes af kontaktpersonen, til at have en forværring af de fleste problemområder i SDQ, i forhold til de unge, der har deltaget i forløb med andre unge. Den eneste undtagelse herfor er inden for den prosociale adfærd, hvor de unge fra individuelle forløb ofte forbedrer deres adfærd. Generelt ser det ud som om de unge, der deltager i 2-personers forløb profiterer mere af REFLEX, i forhold til de 5 SDQ-områder set over en bred kam.

Er der bestemte typer unge, der profiterer mere end andre?

I datasættet indeholdende SDQ-scoring er der 4 unge under 15 år, 9 unge på 15-16 år og 10 unge på 17 år eller mere, som har deltaget i et REFLEX-forløb. Det er således muligt at lave denne analyse på 23 ud af de 43 unge, der har deltaget i REFLEX. Med det spinkle datagrundlag er det ikke muligt at lave valide statistiske tests af forskelle mellem aldersgrupper, hvilket betyder at nedenstående kun er baseret på tendenser, der ses i data for de unge, der har deltaget i REFLEX.

Der ses en forskel på kontaktpersonens vurdering af de unges udvikling inden for prosocial adfærd i forhold til aldersgrupper. De helt unge under 15 år forbedrer sig alle tre, 5 ud af de 7 (71 %) unge på 15-16 år forbedres, hvorimod det, hos de ældste på 17 år eller mere, kun er 30 % af de unge, som kontaktpersonen mener, har forbedret deres prosociale adfærd. Tilsvarende er der hele 60 % af de ældste unge, der forværrer deres prosociale adfærd.

For de unge, der ikke har deltaget i REFLEX, er billedet anderledes i den forstand, at 38 % af de 15-16-årige forbedrer sig, mens en tilsvarende del forværrer sig inden for prosocial adfærd. Der er 45 % af de unge på 17 år og derover, som ikke har deltaget i REFLEX, der forbedrer deres prosociale adfærd.

Der ses således en tendens til, at de yngre (op til 17 år) profiterer mere af at deltage i REFLEX i forhold til deres prosociale adfærd end de ældre.

I forhold til de unges adfærdsproblemer er det 8 ud af 9 af de ældste unge, som kontaktpersonen oplever, at der er sket en forværring for, når de unge har deltaget i REFLEX. For de øvrige unge på Koglen er det kun 27 % af de over 16-årige, der er sket en forværring for. Der er en tredjedel af de 15-16-årige, som har deltaget i REFLEX, der har forværret deres adfærdsproblemer, hvilket også er flere end hos den øvrige unge gruppe på Koglen. De unges udvikling inden for adfærdsproblemer er kommenteret i tidligere afsnit omkring analyse af de unges udvikling.

I forhold til kontaktpersonens vurdering af de unges udvikling i hyperaktivitet er der forskel på, hvordan de 3 aldersgrupper af unge, der har deltaget i REFLEX, udvikler sig, set i forhold til de unge, der ikke har deltaget i REFLEX. De helt unge under 15 år fordeler sig helt lige, således at der er én ung, der har forbedret sig, én ung, der har forværret sig og to unge, der ikke har gennemgået en udvikling (den ene i positiv tilstand og den anden med negativ tilstand). Der er ikke nogen i denne aldersgruppe at sammenligne med i forhold til de øvrige unge på Koglen.

Hos de 15-16-årige, der har deltaget i REFLEX, er det 88 %, som kontaktpersonen vurderer, har udviklet sig positivt under anbringelsen. Til sammenligning er det kun en fjerdedel af de unge på 15-16 år, der ikke har deltaget i REFLEX, der har forbedret sig, mens 50 % af dem har forværret sig. For de ældste unge er der samme tendens til, at de unge, der har deltaget i REFLEX i højere grad forbedrer deres problemer inden for hyperaktivitet. Dog er forskellen ikke så markant som ved de 15-16-årige.

Der er altså en tendens til, at specielt de 15-16-årige har stort udbytte af REFLEX i forhold til at få nedbragt deres hyperaktivitet.

Der er ikke fundet andre tendenser til sammenhænge mellem de unges SDQ-scoring og alder.

Bilag 1. Spørgeskema til instruktører

Udviklet af CFK • Folkesundhed og Kvalitetsudvikling i samarbejde med Koglen

Koglen

REFLEX-skema til instruktør

(Udfyldes for alle unge, der har deltaget i et REFLEX-forløb, senest en uge efter endt forløb)

1. Den unges navn: _____
2. Den unges CPR-NR.: _____
3. Afdeling: _____
4. Dato for udfyldelse af skema: _____
5. Instruktørens navn
_____

© Folkesundhed & Kvalitetsudvikling

Den unges deltagelse i forløbet

6. Hvad er hovedårsagen til den unges deltagelse i REFLEX-forløbet

- Voldssigtelse 1
- Utilstrækkelig vredekontrol 2
- Aggressiv adfærd i sociale sammenhænge 3
- Andet: _____ 4

7. Har den unge gennemført hele REFLEX-forløbet?

- Ja   Nej
 1   2

8. Hvis nej: Hvad er grunden til at den unge ikke har gennemført forløbet?

- Udskrivning fra institutionen 1
- Uoverensstemmelse mellem den unge og instruktør 2
- Den unge har ikke lyst til at deltage i forløbet mere 3
- Andet: _____ 4

9. Hvis den unge ikke har gennemført forløbet:
Hvor stor en del af forløbet har den unge gennemført?

- Under 25 % 1
Mellem 25 % og 50 % 2
Mellem 50 % og 75 % 3
Over 75 % 4

10. Har den unges deltagelse i forløbet været tilfredsstillende?
	Ja, i høj grad	Ja, i nogen grad	Nej, kun i mindre grad	Nej, slet ikke	Ved ikke
	☐ 4	☐ 3	☐ 2	☐ 1	☐ 9

Forløbet
----

11. Hvor mange unge har deltaget i forløbet inklusiv den unge?

(Her menes netop dette specifikke forløb)

_____ pers

12. Hvis den unge har deltaget i hele forløbet: Hvor mange timer har forløbet varede?

(Her menes netop dette specifikke forløb)

_____ t

13. Her er mulighed for at tilføje eventuelle kommentarer omkring forløbet og den unge

--

Bilag 2. Spørgeskema til de unge

Udviklet af Erno Larsen

Reflex

DELTAGERENS EVALUERING AF KURSET

Deltagerens evaluering af kurset Reflex

NAVN: _____

DATO: _____

INSTRUKTØR: _____

Tillykke med din gennemførelse af kurset Reflex. Som du ved, vil vi gerne hele tiden forbedre vores kursus, og den bedste måde at gøre det på er ved at spørge dig. Besvar venligst spørgsmålene og returnér dem til din instruktør. Selvfølgelig er de informationer, du giver os, helt fortrolige og det er frivilligt, om du vil skrive dit navn på skemaet. Du er velkommen til at skrive på bagsiden af papiret, hvis du har mere at tilføje.

© ernolarsen.dk

Svar venligst på følgende spørgsmål ved at sætte en ring om det tal, der bedst beskriver, hvordan du føler.

		Slet ikke	Lidt	Meget	Særdeles
1.	Hvor godt synes du, kurset var?	1	2	3	4
2.	Hvor godt blev informationerne præsenteret for gruppen?	1	2	3	4
3.	Har kurset haft nogen effekt på dit liv?	1	2	3	4
4.	Bruger du de færdigheder, du lærte på kurset?	1	2	3	4
5.	Har kurset hjulpet dig til:				
a.	at forbedre dit forhold til familie, venner eller andre?	1	2	3	4
b.	at kontrollere din vrede og andre følelser?	1	2	3	4
c.	håndtere stress mere hensigtsmæssigt?	1	2	3	4
d.	at tænke dig igennem problemer?	1	2	3	4
e.	at undgå at drage forhastede konklusioner?	1	2	3	4
f.	at sætte det mål at bevare kontrollen over dine følelser?	1	2	3	4
g.	at overveje andre menneskers synspunkter og forstå, hvorfor de reagerer overfor dig, som de gør?	1	2	3	4
6.	På hvilke andre måder har dette kursus hjulpet dig?				

7.	Hvor ofte bruger du det, du har lært på kurset i de følgende situationer:	Aldrig	Somme tider	Som regel	Altid
a.	Sammen med familien?	1	2	3	4
b.	Sammen med venner?	1	2	3	4
c.	Sammen med personalet?	1	2	3	4
d.	Sammen med andre?	1	2	3	4
8.	Hvordan synes du instruktøren på kurset var i de følgende situationer:	Ikke godt	Rimeligt	Godt	Udmærket
a.	Hvor godt forklarede instruktøren tingene?	1	2	3	4
b.	Hvor god var instruktøren til at hjælpe dig til at forstå, hvordan færdighederne kan bruges i hverdagen?	1	2	3	4
c.	Hvor godt tror du, instruktøren kendte det materiale, han/hun underviste i?	1	2	3	4
d.	Hvor godt synes du, instruktøren forstod dig og resten af gruppen?	1	2	3	4
9.	Hvad var det bedste ved kurset?				
10.	Hvad var det værste ved kurset?				

DELTAGERENS EVALUERING AF KURSET

Det vil være særdeles nyttigt at få tilbagemelding om kurset, så vi kan lave kurserne så godt, som muligt. Vi vil derfor bede dig lave denne evaluering og vi vil sætte pris på, at du er ærlig. Evalueringen foregår anonymt.

Vær venlig at sætte en cirkel om det svar, du synes passer bedst til spørgsmålet.

Kunne du lide kurset?

Hvor meget har du lært af kurset?

Hvor ofte forbereder du dig til vanskelige situationer?

Er det mere, mindre eller det samme som før?

Hvor ofte er du aggressiv i vanskelige situationer?

Er det mere, mindre eller det samme som før?

Hvor ofte bruger du selvberoligende instruktioner i vanskelige situationer?

Er det mere, mindre eller det samme som før?

Hvor ofte forsøger du at bruge afslapning i vanskelige situationer?

Er det mere, mindre eller det samme som før?

Hvor ofte forsøger du at "falde ned" ved hjælp af beroligende teknikker efter en aggressiv hændelse?

Er det mere, mindre eller det samme som før?

Hvor ofte forsøger du at slappe af efter aggressive situationer?

Er det mere, mindre eller det samme som før?

Hvad ville du have gjort, hvis du skulle ændre noget ved kurset?

Vil du anbefale dette kursus til andre?

Tak for hjælpen!

